

Автор статті:

Олена Темнікова,

магістрантка

спеціальності «Соціальна педагогіка»

Науковий керівник:

Світлана Коляденко,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальних технологій

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ АДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ

Особливості адаптації дошкільників до навчання – тема, яка привертає до себе увагу великої кількості фахівців та науковців. Зважаючи на стрімкий розвиток суспільства, постає потреба в постійному вдосконаленні системи та соціально-педагогічних технологій адаптації входження дитини дошкільного віку в нове для неї середовище – середовище школи.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки і практики під педагогічними технологіями розуміють систематичні методи планування, впровадження та оцінювання всіх процесів навчання і виховання учнів шляхом використання людських і технічних ресурсів для досягнення і ефективності навчання. Дитині необхідно володіти арсеналом особистісних якостей щоб процес адаптації відбувся якісно [1, с.20].

Соціальна адаптація визначається як специфічна адаптивна діяльність особистості, зумовлена змінами соціальної дійсності й спрямована на оптимізацію її взаємодії з оточуючим середовищем у відповідь на появу в ньому новизни; адаптація дитини – як інтегрований показник її здатності адекватно сприймати навколишню дійсність, ставитися до людей, подій, вчинків, спілкування, регулювати поведінку відповідно до прийнятних норм, правил взаємодії [2, с.18].

Врахування сукупності психофізіологічних, соціальних та індивідуальних особливостей кожної дитини з метою оптимізації процесу їх адаптації до навчання є завданням сучасних соціально-педагогічних технологій ДНЗ, в тому числі, й Комунального закладу «Денишівський навчально-реабілітаційний центр» Житомирської обласної ради, в якому процес адаптації проходить відповідно до особливих потреб дошкільників.

Соціально-реабілітаційний центр – новий тип навчально-виховного заходу в Україні, який має мету, завдання та напрями роботи. Провідним напрямом соціальної роботи Центру соціальної реабілітації є соціалізація з урахуванням потенційних можливостей і потреб кожного, побудова взаємозв'язків дитини з мікро- і макросередовищем, розвиток і збереження її психофізичних можливостей, формування індивідуальності.

Соціально-реабілітаційні центри співпрацюють з органами опіки, що надає можливість провадження технологій в діяльність соціального педагога, забезпечує економію сил і засобів, дозволяє науково будувати соціально-педагогічну діяльність, сприяє ефективності у вирішенні завдань, що стоять перед соціальним педагогом. Соціально-педагогічні технології дозволяють вирішувати весь широкий спектр завдань соціальної педагогіки: діагностики, соціальної профілактики, соціальної адаптації і соціальної реабілітації. В сукупності всіх цих засобів досягається бажаний результат, а саме створення для дитини дошкільного віку максимально комфортного мікроклімату для подальшого розвитку власних здібностей і відповідно до кращого результату адаптації.

Важливим моментом також є таке поняття як «шкільна зрілість». А. Анастасі трактує поняття шкільної зрілості як оволодіння уміннями, знаннями, здібностями, мотивацією та

іншими необхідними для оптимального рівня засвоєння шкільної програми поведінковими характеристиками [1, с.96].

Особливості соціальної ситуації розвитку дошкільнят виражаються в характерних для них видах діяльності, передусім у сюжетно-рольовій грі, яка створює сприятливі умови для доступного в цьому віці освоєння зовнішнього світу. Можна зробити з цього висновки, що процес адаптації дошкільників особливо якісно проходить в комфортних для дитини умовах, а саме – грі.

Вивчаючи навчальну діяльність дітей, М. Забродський зазначає, що вона являє собою спілкування з дорослими, які не лише активізують, спрямовують, стимулюють дії, а й керують процесом їх формування. Діти засвоюють знання, вміння і навички, вчать необхідним для цього діям та операціям, оволодівають способами їх виконання. Серед таких дій автор називає передусім цілеспрямоване сприймання об'єктів, виділення та називання їх характерних ознак, групування предметів, розповідь про сприймане, складання оповідань, перелік предметів, малювання, читання, слухання музики, тощо [3, с.48].

Соціальному педагогу при розробці технологій адаптації дошкільників до навчання слід використовувати праці психологів, що займались вивченням цього питання.

Психологами доведено, що в дітей, не готових до навчання, важче і триваліше проходить період адаптації, частіше проявляються різноманітні труднощі в навчанні; серед них значно більше невстигаючих [3, с.9].

Уже в дошкільному віці починає формуватися особистість дитини, причому цей процес тісно пов'язаний з розвитком емоційно-вольової сфери, формування інтересів та мотивів поведінки, що, у свою чергу, детерміновано соціальним оточенням, насамперед типовими для даного етапу розвитку взаємовідносинами з дорослими.

Проводячи наукові дослідження на базі Комунального закладу «Денишівський навчально-реабілітаційний центр Житомирської обласної ради» важливу увагу було приділено діагностиці професійного рівня фахівців, які працюють з вихованцями. Для якісного результату було взято інформацію про прогрес в розвитку вихованців після роботи спеціалістів установи. Результати діяльності і впровадження соціально-педагогічних технологій дали свій позитивний результат в процесі стимулювання адаптації дошкільників.

Спеціалісти реабілітаційних центрів допомагають людям жити, розвиваючи активність самого клієнта як суб'єкта цього процесу. Робота з дітьми і підлітками з обмеженими можливостями потребує від кожного, хто обрав цю професію, повної віддачі, безкорисної любові, поваги і віри в можливість дитини, яка здається безнадійною, глибоких професійно-теоретичних і практичних знань.

Отже, дошкільний вік – один з найважливіших етапів життя дитини, значною мірою визначає всі його подальший розвиток. Протягом цього періоду йде інтенсивний розвиток і дозрівання всіх систем і функцій дитячого організму: збільшуються ріст дитини, маса тіла і об'єм мозку, вдосконалюється нервова система і розвивається вища нервова діяльність. Все це створює передумови для подальшого розвитку та становлення пізнавальних психічних процесів і особистості дитини, оволодіння новими видами діяльності.

Діяльність соціального педагога як спеціаліста з соціальної реабілітації включає дві основні характеристики: об'єктивну і суб'єктивну, які є необхідними передумовами ефективності його праці. До об'єктивних характеристик відносяться знання і вміння, якими він володіє, а також результати соціальної реабілітації, тобто ті зміни в психічному

і особистісному розвитку, які виникають під впливом реабілітаційних впливів. До суб'єктивних – особистісні особливості самого соціального педагога.

Використана література:

1. Адаптація дитини до школи / [упоряд. С. Д. Максименко, К. С. Максименко, О. П. Главник]. — К. : Мікрос—СВС, 2003. — 96 с.
2. Ган Ю. В. Проблема соціальної адаптації особистості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. филос. наук. : спец. 09.00.01. — «Онтология и теория познания». Свердловск, 1982. — 18 с.
3. Гончаренко С. А. Оцінка готовності дітей до шкільного навчання / С. А. Гончаренко, Л. О. Богуславська, Л. О. Кондратенко // Психологія : Збірник матеріалів Другого міжнародного науково-практичного семінару. — Рівне, 1997. — С. 9—11.